

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Individualizace práce s dítětem v MŠ

Magda Zycháčková

2022

Fakultní učitel jako facilitátor kvalitní přípravy budoucích učitelů mateřských škol
a 1. stupně ZŠ, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015923

Informace o autorech:

Mgr. Magda Zycháčková pracuje jako ředitelka Mateřské školy Otrokovice, která je fakultní školou UTB. Vystudovala Střední pedagogickou školu v Kroměříži (1979), Filosofickou fakultu UP v Olomouci, obor Management ve školství (2010), Fakultu humanitních studií UTB, obor Specializace v pedagogice (2019).

Lektorsky a poradensky se zaměřuje na následující oblasti: Poradce pro školskou problematiku a legislativu v rámci projektu č. CZ.1.04/3.4.04/76.00248 (2013). Příprava koncepce práce s dětmi mladšími 3 let UTB Zlín (2017). Účast na diskuzním setkání poskytovatelů kolektivní denní péče o děti v rámci projektu Nové formy denní péče o děti v České republice (CZ.1.04/5.1.01/77.00038). Vedení studentek UTB v rámci koncepce pedagogických prací. Lektorská činnost pro studenty UTB Zlín.

Je autorkou publikací v oblasti vstupu absolventů do učitelské profese (předcházení šoku z reality) a řady metodicky orientovaných materiálů pro učitelky mateřských škol (nepublikováno veřejně). Vytvořila také neveřejný studijní text zaměřující se na problematiku ekonomiky v podmínkách mateřských škol.

Mateřská škola Otrokovice, příspěvková organizace, Jana Žižky 1356, 765 02 Otrokovice
Ředitelka

Anotace:

Seminář je zaměřen na individualizaci ve vzdělávání v mateřské škole. Dílčími tématy jsou východiska pro individualizaci v RVP PV, kdy cílem je orientovat se ve vzdělávacím obsahu ŠVP PV. Aktivita č. 1 rozvíjí schopnosti a dovednosti potřebné při plánování řízené činnosti s důrazem na individualizaci dítěte s nerovnoměrným vývojem. Aktivita č. 2 uvádí východiska pro tvorbu Individuálního vzdělávacího plánu a následně jeho praktickou tvorbu. Aktivita č. 3 je věnována organizačním formám a činnostem v předškolním období s ukázkami využití v praxi. V semináři budou využity metody demonstrační (prezentace), metoda samostatné práce a kooperativní učení při praktickém zpracování příloh. V případě distanční výuky bude probíhat výuka přes Microsoft Teams.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

OBSAH

OBSAH.....	3
ÚVOD	3
1 INDIVIDUALIZACE V POJETÍ RVP PV	4
2 VÝCHODISKA PRO INDIVIDUALIZACI PRÁCE UČITELE	12
3 INDIVIDUALIZACE PRÁCE V RŮZNÝCH ČINNOSTECH UČITELE A TVORBA INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PLÁNU	20
ZÁVĚR	30
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	31

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ÚVOD

Individualizace českého školství nastupuje v souladu s politickými změnami po roce 1989, kdy je opouštěna myšlenka kolektivního vzdělávání. Jak uvádí Kargerová, Maňourová a Vychodil (2013), stala se řešení individualizace vzdělávání součástí vzdělávací politiky zemí celého světa. Radikální změnu přineslo přijetí zákona č. 561/2004 Sb., (zkráceně školský zákon), který stanovuje vzdělávací kurikula ve dvou úrovních.

První je státní (národní) úroveň, kdy zákon stanovuje vydání rámcových vzdělávacích programů pro jednotlivé stupně škol a pro předškolní vzdělávání byl v roce 2004 vydán Rámcový program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV). Tento dokument nahradil původní Program výchovně vzdělávací práce pro jesle a mateřské školy (1984). V uplynulých letech se RVP PV dočkal několika revizí.

Základem pro pochopení individualizace je orientace v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. Znalost tohoto kurikulárního dokumentu pro předškolní vzdělávání je základem plánování veškeré edukační činnosti v mateřské škole.

Pochopení podstaty RVP PV otevírá studentům možnosti praktické aplikace při přípravě na vzdělávací činnost.

Jednou z možností plánování je zpracování Individuálního vzdělávacího plánu pro dítě se speciálními vzdělávacími potřebami, kdy je možné pracovat podle plánu jak individuální formou, tak při společném vzdělávání s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem dítěte a tím realizovat individualizaci ve vzdělávání.

Nedílnou součástí vzdělávání v mateřské škole je i organizace vzdělávání, zejména její formy a činnosti. Seznámení se nejen s teoretickými východisky, ale využitím v praxi vede k pochopení jejich vhodnosti k individualizaci.

1 INDIVIDUALIZACE V POJETÍ RVP PV

„Individualizace ve vzdělávání znamená přizpůsobení vyučování individuálním zvláštnostem žáků.“

(Hartl & Hartlová, 2000, str. 228)

Jak z uvedené definice vyplývá, při společném vzdělávání je zohledněno vzdělávání, kdy děti nemají stejné schopnosti, rodinné zázemí, temperament.

Dle Gardošové a Dujkové (2003) je individualizace vyjádřena jako individuální přístup k dítěti, jehož cílem je rozvoj kapacity dítěte, kdy je rozvíjena jeho jedinečnost.

Dle RVP PV (2021) je individualizace výchovné a vzdělávací působení na dítě s respektováním jeho potřeb a zájmů, se zaměřením na svobodný rozvoj dítěte, při kterém je přístup učitele k jednotlivému dítěti diferencovaný, přičemž vzdělávání je realizováno ve skupinách.

Vždy je třeba zohlednit odlišné osobnostní vlastnosti dítěte, kterými, jak uvádí Gardošová a Dujková (2003), jsou temperament, rozličné zájmy, styl učení, převažující typ inteligence dítěte a také jeho slabé a silné stránky.

Abychom se mohli zaměřit na individualizaci jak ve třídách heterogenních, homogenních tak při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, je nutné, aby pedagog důkladně znal dítě a jeho potřeby.

„Vzdělávání je důsledně vázáno k individuálně různým potřebám a možnostem jednotlivých dětí, včetně vzdělávacích potřeb speciálních“ RVP PV (2021, str. 7).

Proto je nutné v praxi učitele vést pedagogickou diagnostiku dítěte po celou dobu jeho působení v mateřské škole (dále MŠ) a dle průběžného vyhodnocování zajistit správné vzdělávací aktivity a správně je plánovat.

V současné době je pro individualizaci ve vzdělávání využíváno v praxi mateřské školy diagnostické portfolio dítěte, které je dle Syslové, Kratochvílové a Fikarové (2018) uceleným souborem prací dítěte za určité období, se kterým pracují děti, učitelé, asistenti pedagoga, rodiče dítěte a speciální pedagogové.

Portfolio je uceleným dokumentem a plní několik funkcí, kterými jsou dle Kratochvílové (2014):

Informační funkce – která obsahuje informace o vývoji dítěte Např. vstupní dotazník dítěte při nástupu do MŠ vyplněný rodiči

Motivační funkce – dítě je motivováno k lepším výsledkům, např. rozvíjením určitého tématu v portfoliu, které chtějí dokončit.

Komunikační funkce – slouží ke komunikaci mezi dítětem, rodiči, učitelkami, ale i odborníky SPC, kde jsou zjišťovány a rozvíjeny komunikační schopnosti dítěte

Rozvojová funkce – kdy se dítě učí interpretaci vytvořených prací a sebehodnocení.

Diagnostická funkce – informace získané a zaznamenané slouží všem účastníkům edukačního procesu ke stanovení cílů pro určité dítě (tedy cílů individuálních) pro další rozvoj dítěte, při stanovení správných metod a forem práce.

Co je základem pro správné stanovování cílů?

Je velmi důležité orientovat se v RVP PV a uvědomit si, co je vzdělávacím obsahem. Jak uvádí Krejčová, Kargerová a Syslová (2015), vzdělávací obsah je zahrnut v RVP PV do pěti vzdělávacích oblastí. Jde o následující oblasti:

- dítě a jeho tělo (biologická)
- dítě a jeho psychika (psychologická)
- dítě a ten druhý (interpersonální)
- dítě a společnost (sociálně-kulturní)
- dítě a svět (environmentální)

Každá oblast má tři vzájemně propojené kategorie:

- dílčí cíle (vzdělávací záměry pro učitele v RVP PV – co učitel podporuje),
- vzdělávací nabídku (činnosti nabízené dětem)
- očekávané výstupy (přepokládané výsledky dítěte, co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

Zvláštní kategorií jsou rizika, která konkrétně uvádějí, co může ohrozit úspěch dítěte.

Dle RVP PV v praxi plánujeme dílčí cíle v pěti oblastech, které jsou rozvedeny do očekávaných výstupů. Jejich naplňování směřujeme ke klíčovým kompetencím, kterými jsou:

- kompetence k učení,
- kompetence k řešení problémů,
- kompetence komunikativní,
- kompetence sociální a personální,
- kompetence činnostní a občanské.

Velmi důležité je znát organizační formy vzdělávání v MŠ a jejich vhodnost pro individualizaci ve výuce.

Aktivita č. 1 se zabývá plánováním řízené činnosti dětí. Shodně se Svobodovou a Vítěčkovou (2017) je cílem položit u studentů základní kompetence pedagogické, zejména porozumění procesům, podmínkám a prostředkům výchovy a aplikaci v praxi.

Téma:

Didaktické zpracování přípravy na práci s dětmi s uvedením očekávaných výstupů v jednotlivých vzdělávacích oblastech

Vzdělávací cíle:

Cílem je pochopení pojmů individualizace v edukačním procesu a seznámení s jednotlivými definicemi dostupnými v odborné literatuře.

Dalším cílem je orientace v RVP PV a rozvíjení schopnosti projektování v práci učitele.

Časová dotace: 160 min.

Pomůcky, materiál:

RVP PV (dostupný studentům v elektronické podobě), osobní zásobníky studentů s aktivitami pro děti, zařízení s připojením k internetu (umožňující vyhledání vhodných činností), psací potřeby, PC.

Popis aktivity:

KROK 1:

Studentům bude položena otázka: Co si představujete pod pojmem individualizace ve vzdělávání?

Odpovědi vypracují studenti samostatně písemně.

Následuje představení odpovědí studentů a diskuse nad předloženými studentskými pojetími pojmu.

KROK 2:

Studenti budou seznámeni pomocí prezentace učitele s vybranými definicemi individualizace ve vzdělávání uvedenými v odborné literatuře takto:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- a) „Individualizace ve vzdělávání znamená přizpůsobení vyučování individuálním zvláštnostem žáků.“ (Hartl & Hartlová, 2000, str. 228)
- b) Dle Gardošové a Dujkové (2003) je individualizace vyjádřena jako individuální přístup k dítěti, jehož cílem je rozvoj kapacity dítěte, kdy je rozvíjena jeho jedinečnost.
- c) Dle RVP PV (2021, str. 48) je individualizace „způsob vzdělávacího a výchovného působení zaměřený na svobodný rozvoj dítěte, respektující jeho potřeby a zájmy, vzdělávání a výchova zaměřená na dítě, diferenciovaný přístup učitele k jednotlivému dítěti“.

KROK 3:

Studenti budou seznámeni se vzdělávacím obsahem, který je v RVP PV obsažen v pěti oblastech:

- oblast dítě a jeho tělo (biologická)
- oblast dítě a jeho psychika (psychologická)
- oblast dítě a ten druhý (interpersonální)
- oblast dítě a společnost (sociálně-kulturní)
- oblast dítě a svět (environmentální)

Dále budou studenti seznámeni se třemi vzájemně propojenými kategoriemi v jednotlivých oblastech. Těmito kategoriemi jsou

- dílčí cíle (vzdělávací záměry pro učitele v RVP PV – co učitel podporuje),
- vzdělávací nabídka (činnosti nabízené dětem),
- očekávané výstupy (přepokládané výsledky dítěte – v RVP PV – co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže).

KROK 4

Každý student obdrží pracovní list a samostatně zpracuje stručné odpovědi na otázky položené v tomto listu.

PRACOVNÍ LIST STUDENTA PRO SAMOSTATNOU PRÁCI (můžete pracovat s RVP PV)
Jméno a příjmení studenta:
Jak byste vyjádřili pojem individualizace v edukačním procesu?
Které oblasti jsou v RVP PV vzdělávacím obsahem?
Které vzájemně propojené kategorie jsou v jednotlivých oblastech?

Po samostatném zpracování odpovědí budou vybraní studenti prezentovat své odpovědi a následně budou studentům zopakovány správné odpovědi.

KROK 5:

Studentům bude prezentována šablona pro přípravu na výstup (viz přílohu ke kapitole 1) a budou jim vysvětleny jednotlivé položky šablony.

Studenti jednotlivě a samostatně vypracují přípravu na výstup učitele dle přílohy ke kapitole 1 pro homogenní třídu dětí ve věku 5 – 6 let. Téma je Podzim (studenti mohou vypracovat přípravu na podzimní plody, počasí, stromy). Příprava je určena pro řízenou činnost.

Do přípravy na výstup zapracují takové cíle a aktivity, které dítě zvládá pouze částečně (má určitou zkušenost, ale z hlediska cílů jde o dlouhodobější naplňování):

- orientaci na ploše
- třídit předměty dle dané vlastnosti
- rozvíjení jemné motoriky

Metodické poznámky:

Ad1)

Možné odpovědi studentů na otázku, co si představují pod pojmem individualizace:

- Práce učitele s jedním dítětem
- vytvářet individuální vzdělávací plán
- poskytnou dítěti samostatnost při vzdělávání
- stanovit dítěti cíle dle úrovně jeho rozvoje

Ad4)

Možné odpovědi studentů v pracovním listu:

Jméno a příjmení studenta:
Jak byste vyjádřili pojem individualizace v edukačním procesu? Dle Gardošové a Dujkové (2003) je individualizace vyjádřena jako individuální přístup k dítěti, jehož cílem je rozvoj kapacity dítěte, kdy je rozvíjena jeho jedinečnost.

Které oblasti jsou v RVP PV vzdělávacím obsahem?

- oblast dítě a jeho tělo (biologická)
- oblast dítě a jeho psychika (psychologická)
- oblast dítě a ten druhý (interpersonální)
- oblast dítě a společnost (sociálně-kulturní)
- oblast dítě a svět (environmentální)

Které vzájemně propojené kategorie jsou v jednotlivých oblastech?

- dílčí cíle (vzdělávací záměry pro učitele v RVP PV – co učitel podporuje)
- vzdělávací nabídku (činnosti nabízené dětem)
- očekávané výstupy (přepokládané výsledky dítěte – v RVP PV – co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

Po prezentaci odpovědí studentů jim budou zopakovány definice z úvodního teoretického vstupu.

Samostatnou práci mohou studenti zpracovat s využitím RVP PV 2021.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příloha ke kapitole 1:

Příprava na výstup učitele

Téma	Podzim
Cíle z pohledu učitele (dílčí cíle) KONKRÉTNÍ CÍLE zformulované studentem (formulovat 2 – 3 cíle, které jsou jednoznačné, jednoduché, srozumitelné, ověřitelné)	
Cíle z pohledu dítěte (očekávané výstupy) KONKRÉTNÍ CÍLE zformulované studentem (formulovat 2 – 3 cíle, které jsou jednoznačné, jednoduché, srozumitelné, ověřitelné)	
Kompetence (na základě stanovených cílů student zformuluje získané, rozvíjené kompetence dětí z RVP PV)	
Pedagogická strategie: organizační formy metody prostředky a pomůcky	
Průběh výstupu	
Cíle a aktivity pro dítě při společném vzdělávání (individualizace) vypracovat pro tyto oblasti <ul style="list-style-type: none">– orientace na ploše– třídění předmětů dle dané vlastnosti– jemná motorika	

2 VÝCHODISKA PRO INDIVIDUALIZACI PRÁCE UČITELE

Pro práci učitele v MŠ je nezbytné znát pedagogické strategie vzdělávání v MŠ, poněvadž některé jsou vhodné pro individualizaci a některé méně. Jak uvádí Krejčová, Kargerová a Syslová (2015), v MŠ jsou využívány tři organizační formy vzdělávání, kterými jsou: hromadná neboli frontální, skupinová, individuální.

Frontální výuka

Učitel pracuje se všemi dětmi najednou, děti se přizpůsobují stejnému tempu a učitel má dominantní postavení. Tato výuka je vhodná při komunitním kruhu či např. společném zpěvu. Frontální výuka není vhodná pro individualizaci ve vzdělávání, neboť nerespektuje individuální potřeby a zájmy jednotlivých dětí.

Skupinová výuka

Děti pracují ve skupinách a pro tuto výuku je charakteristická spolupráce dětí. Příkladem mohou být úkoly jako: postavme loď, namalujme společně křížovátku, vytvořme společně draka z listů a přírodního materiálu. Pokud jsou děti rozděleny do skupin, ale pracují samostatně (každý na svém výkresu), nejedná se o skupinovou výuku. Skupinová výuka je nejvhodnější organizační formou vedoucí k individualizaci ve vzdělávání.

Individuální výuka

Jedná se o práci učitele s jedním dítětem, v MŠ se využívá při práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo při rozvoji slabé stránky dítěte (např. grafomotorika, sebeobsluha apod.). V případě individuální výuky se nejedná o nejvhodnější organizační formu vedoucí k individualizaci ve vzdělávání.

Pochopení systému cílů v RVP PV je základem pro plánování práce s dětmi a také pro individualizaci v edukačním procesu, neboť na základě hodnocení pokroku dítěte stanovujeme cíle v těch oblastech, které vyžadují u dítěte zvýšenou pozornost.

Samotné činnosti v MŠ rozděluje Krejčová, Kargerová a Syslová (2015) na činnosti řízené a samostatné.

Řízené činnosti v MŠ probíhají vždy pod vedením učitele, který může zvolit jednu ze tří forem vzdělávání. Mezi řízené činnosti patří např. tělesná cvičení, zpěv písně, výtvarné aktivity apod. Lze říci, že řízená činnost je v MŠ využívána ve velké míře.

Samostatné činnosti můžeme dále rozdělit na spontánní a nepřímo řízené, přičemž u spontánní činnosti, kterou je v MŠ hra, dítě vychází ze svých potřeb, pocitů a realizuje ji samo, ve skupinách nebo dvojicích. V MŠ je to především hra s panenkami, v kuchyňce, se stavebnicí. U nepřímo řízené samostatné činnosti do hry vstupuje nenásilně učitel a vyzve děti k určité činnosti. Jak řízené, tak spontánní samostatné činnosti jsou pro individualizaci

práce s dětmi v MŠ vhodné, neboť se při samostatné práci může uplatnit individualita dítěte. Opravilová (2016) uvádí hru dítěte jako dobrovolnou činnost, při které dítě vychází ze svých představ, určuje si vlastní pravidla a vše činí spontánně. Autorka ovšem zmiňuje riziko, kdy při řízení dětské činnosti děti reagují při hře na požadavky dospělého a ne na své představy.

Opravilová (tamtéž) dále uvádí, že pro dítě předškolního věku je přirozenou činností také učení.

V předškolním věku se uplatňují především tyto druhy učení:

Senzomotorické učení

Rozvíjí hrubou a jemnou motoriku a pohybovou koordinaci. Hrubá motorika je rozvíjena především lokomočními činnostmi, kterými jsou chůze, běh, skoky a poskoky, lezení a pohyb podle hudby. Jemnou motoriku ruky je vhodné rozvíjet zejména v činnostech vyžadujících koordinaci ruky a oka, dále manipulací s drobnými předměty (manipulační činnosti) a grafomotorickými činnostmi.

Kognitivní nebo intelektuální učení

Rozvíjí poznávací schopnosti a funkce dítěte a myšlenkové operace dítěte.

Pamětní učení

V předškolním věku mají děti schopnost ukládat do paměti velké množství informací bez pronikání do jejich vzájemných vztahů. Jde o učení memorováním, které dítěti zajistí dostatečnou sumu informací i v období, kdy jeho kognitivní vývoj neumožňuje dostatečné chápání potřebných souvislostí.

Pojmové učení

Znamená přechod od názorného učení k myšlení slovně-logickému.

Problémové učení

Dítě se učí z vlastních zkušeností a chyb. Praktické problémy se dítě učí metodou pokusu a omylu.

Sociální a citové učení

Je to učení v oblasti interpersonální. Jde o vytváření sociálních vztahů dítě a dítě, dítě a dospělý, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě. Dítě si v životních situacích osvojuje dovednosti, návyky a postoje bezděčně.

Velký význam v sociálním učení je učení nápodobou, kdy dítě napodobuje chování sourozence, učitelky, rodiče a další osoby a identifikuje se s osobami, ke kterým má silný citový vztah. Dítě napodobuje i pohádkové postavy. Nápodobou si však může osvojit i takové chování, které neodpovídá daným sociálním normám.

Jak uvádí Svobodová a Vítěčková (2017) veškeré činnosti učitele jsou prováděny s cílem rozvíjení dítěte jak v činnostech improvizovaných, tak plánovaných. K naplňování tohoto cíle jsou podstatné učitelovy manažerské kompetence. Jejich osvojením je učitel schopen organizovat práci jednotlivců i skupin, tak aby byly zohledněny individuální potřeby dětí při splnění společného cíle.

Téma:

Organizační formy vzdělávání a činnosti vhodné pro individualizaci vzdělávání v MŠ

Vzdělávací cíle:

Cílem je vést studenty k získání kompetencí pedagogických a manažerských.

Časová dotace: 160 min.

Pomůcky, materiál:

RVP PV, zásobník her a aktivit pro děti v MŠ, psací potřeby, PC

Popis aktivity:

KROK 1:

Studenti budou seznámeni s organizačními formami vzdělávání v MŠ dle Krejčové, Kargerové a Syslové (2015; viz výše).

Následně každý student obdrží pracovní list, který samostatně písemně zpracuje:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

ORGANIZAČNÍ FORMY PRO INDIVIDUALIZACI V MŠ pracovní list studenta pro samostatnou práci
Jméno a příjmení studenta:
Která organizační forma je nevhodnější organizační formou vedoucí k individualizaci ve vzdělávání ve vzdělávání?
Která organizační forma je nejméně vhodnou organizační formou vedoucí k individualizaci ve vzdělávání?

Po zpracování budou vybraní studenti prezentovat své odpovědi a následně budou společně se studenty hledány správné odpovědi.

KROK 2:

Studenti budou seznámeni s rozdělením činností v MŠ dle Krejčové, Kargerové a Syslové (2015) na činnosti řízené a samostatné (viz výše).

KROK 3:

Studenti budou seznámeni s druhy učení dle Opravilové (2016, viz výše).

Každý student obdrží pracovní list a samostatně jej zpracuje:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

DRUHY UČENÍ V MŠ A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY PODLE RVP PV

Přiřaďte ke druhům učení očekávané výstupy z RVP PV:

Jméno a příjmení studenta:

DRUHY UČENÍ	SOUVISEJÍCÍ OČEKÁVANÉ VÝSTUPY
Senzomotorické učení	DÍTĚ A JEHO TĚLO <ul style="list-style-type: none">– zvládat základní pohybové dovednosti– ovládat koordinaci ruky a oka
Pamětní učení	
Pojmové učení	
Problémové učení	
Sociální a citové učení	
Učení nápodobou	

KROK 4:

Diskuze k tématu Strategie práce učitele podporující individualizaci v MŠ.

Metodické poznámky:

Ad 1)

Se studenty bude kontrolováno řešení samostatného úkolu.

Možné odpovědi studentů:

Jméno a příjmení studenta:	
Která organizační forma je nevhodnější organizační formou vedoucí k individualizaci ve vzdělávání?	Skupinová výuka – nejvhodnější Individuální výuka – méně vhodná, ale možná
Která organizační forma je nejméně vhodnou organizační formou vedoucí k individualizaci ve vzdělávání?	Frontální výuka

Ad 3)

Se studenty bude kontrolováno řešení samostatného úkolu.

Možné odpovědi studentů:

Jméno a příjmení studenta:	
Senzomotorické učení	DÍTĚ A JEHO TĚLO zvládat základní pohybové dovednosti ovládat koordinaci ruky a oka koordinovat lokomoci a další pohyby těla sladit pohyb s rytmem a hudbou
Pamětní učení	DÍTĚ A JEHO TĚLO pojmenovat části těla a některé orgány DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

	Poznat a pojmenovat většinu toho, čím je dítě obklopeno Učit se z paměti krátké texty
Pojmové učení	DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA využívat všechny smysly všímat si nového, změněného chápat prostorové, časové pojmy DÍTĚ A SPOLEČNOST Osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí
Problémové učení	DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA řešit problémy, úkoly a situace, předkládat „nápad“ nalézat nová řešení rozhodovat o svých činnostech DÍTĚ A SVĚT Rozlišovat, které aktivity mohou zdraví okolního prostředí podporovat nebo poškozovat
Sociální a citové učení	DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA Vést rozhovor, naslouchat druhým Ovládat svoje city Uvědomovat si příjemné a nepříjemné pocity DÍTĚ A TEN DRUHÝ navazovat kontakty s dospělými spolupracovat s ostatními
Učení nápodobou	DÍTĚ A SPOLEČNOST

	<p>počhopit, že každý má ve společenství svoji roli (třída, rodina, škola)</p> <p>uvědomovat si, že ne všichni respektují pravidla chování</p>
--	--

Ad 3)

Praktické příklady učení uvedené studenty v předškolním období dítěte – diskuze nad odpověďmi a názory studentů.

Ad 4)

Praktické zkušenosti použití strategií práce učitele ve vzdělávacím procesu v souvislosti s individualizací.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

3 INDIVIDUALIZACE PRÁCE V RŮZNÝCH ČINNOSTECH UČITELE A TVORBA INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PLÁNU

Individuální vzdělávací plán (dále jen IVP) a jeho zpracování je zakotveno v legislativě v § 18 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“). Vypracovává se na základě doporučení školského poradenského zařízení a je převážně určen pro děti s podpůrnými opatřeními č. 3 – 5. Cílem vypracování IVP je naplánovat práci s dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami (ŠVP) tak, aby mohly být aplikovány metody individuální (samostatná práce s dítětem) a individualizované (práce dítěte v kolektivu pouze s podporou asistenta pedagoga).

Význam zpracování IVP

- Dle IVP je umožněno dítěti pracovat podle jeho schopností, jeho tempem, bez srovnávání s ostatními dětmi. Je pomůckou pro všechny účastníky vzdělávacího procesu k lepšímu využití předpokladů dítěte. Cílem je najít optimální úroveň pro práci dítěte.
- Je plánem pro učitele, aby mohl pracovat s dítětem, vycházet ze stávající úrovně a dává mu možnost plánovat aktivity ve vztahu k předpokladům konkrétního dítěte. Je návodem pro individuální vyučování a hodnocení. Dítě je aktivním účastníkem.
- Rodiče jsou seznámeni s IVP, oblastmi, ve kterých má dítě být rozvíjeno, spolupracují s MŠ na vzdělávání dle IVP.

Každá MŠ si stanoví ve svém ŠVP PV pravidla pro práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami.

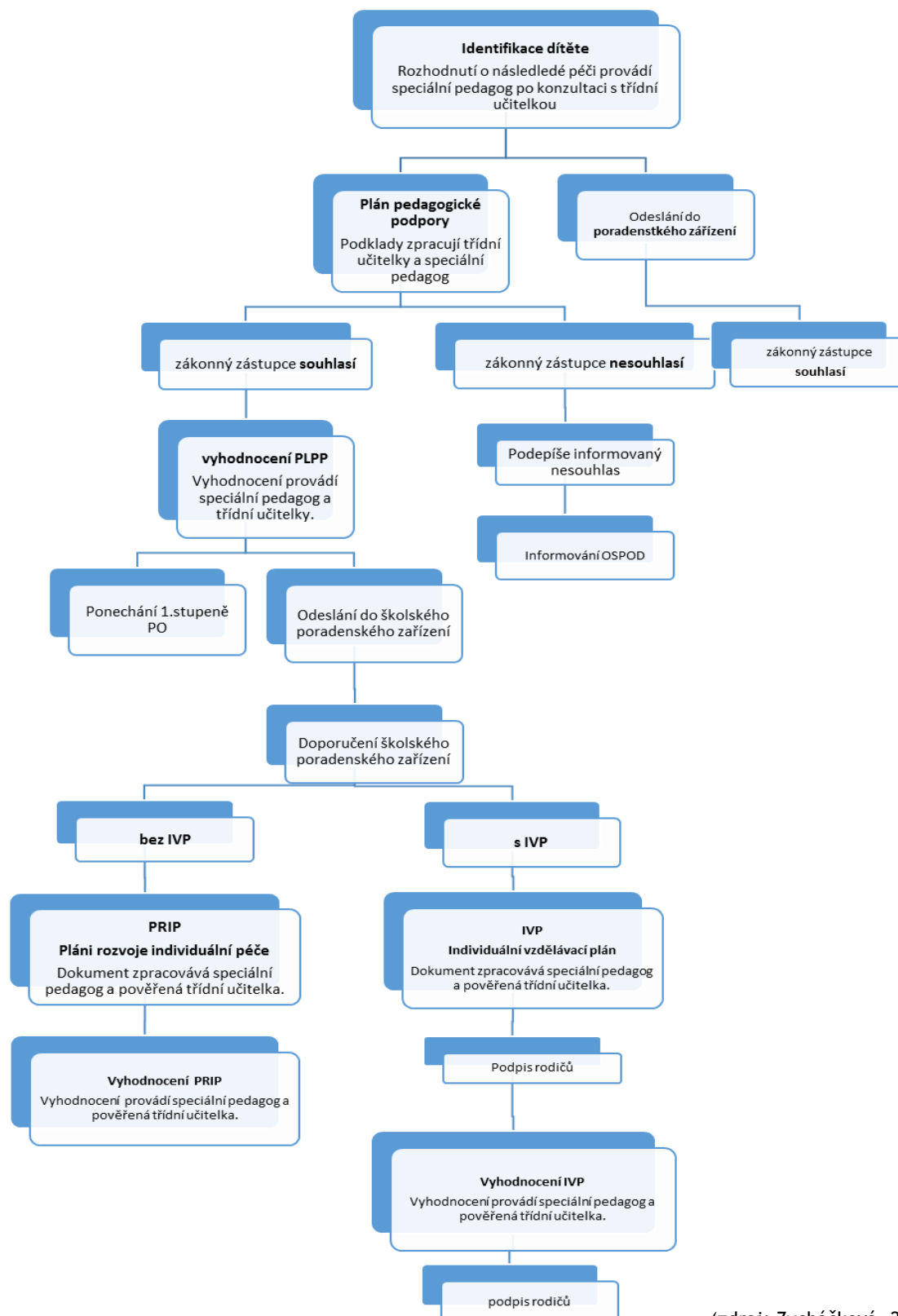
Pravidla péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními a zapojení dalších subjektů

(ŠVP PV Barevné korálky Mateřské školy Otrokovice)

Uvedené schéma (Zycháčková, 2021) je návodem, pro práci se speciálními vzdělávacími potřebami. Uvádí příklady řešení, kdy rodiče navštíví příslušné školské poradenské zařízení (ŠPZ), či návštěvu odmítnou. Dále jsou specifikovány možnosti, kdy není ŠPZ doporučeno vypracování IVP. V tomto případě byl vypracováván Plán pedagogické podpory (PLPP), který byl zrušen v legislativních dokumentech. Jak je patrné ze schématu, i v případě, kdy

ŠPZ nestanoví vypracování IVP, Mateřská škola Otrokovice vypracovává Plán rozvoje individuální práce s dítětem PRIP.

(zdroj: Zycháčková, 2021)

Téma:

Tvorba individuálního vzdělávacího plánu pro dítě v MŠ dle doporučení poradenského centra s oporou v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání

Vzdělávací cíle:

Cílem aktivity je praktické zpracování IVP na základě identifikovaných nedostatků ve vzdělávání dítěte v MŠ a orientace v RVP PV při tvorbě IVP.

Také je cílem rozvíjet u studentů kompetence diagnostické a intervenční.

Jak uvádí Svobodová a Vítečková (2017), studentky učitelství jsou vedeny ke kompetencím diagnostickým a intervenčním, kdy učitel plánuje činnosti s dětmi tak, aby byly respektovány potřeby a vývojové zvláštnosti dětí. Dále ke kompetenci manažerské a normativní, která spočívá zejména v organizaci práce jednotlivců a skupin tak, aby byly zohledněny potřeby jednotlivých dětí a bylo dosaženo společného cíle. Dále jsou rozvíjeny kompetence pedagogické, kdy učitel teoretické znalosti dokáže aplikovat do vlastní práce s dětmi. U kompetencí je pouze jejich stěžejní výčet, neboť při práci budou studenti vedeni i ke kompetencím didaktický, sociálním, komunikačním a dalším.

Časová dotace: 160 min.

Pomůcky, materiál:

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, psací potřeby, PC, v případě distanční výuky připojení k Microsoft Teams.

Popis aktivity:

KORK 1:

Studenti budou seznámeni s teoretickými východisky zpracování IVP a pravidly pro zpracování IVP. Dále budou studenti seznámeni s obsahem IVP:

Obsah IVP (specifikace vychází z IVP Fakultní mateřské školy Otrokovice):

- identifikační údaje o dítěti: Jméno a příjmení, datum narození, bydliště
- adresa MŠ, ve které je dítě vzděláváno
- učební dokumenty, ze kterých IVP vychází (ŠVP PV)
- stupeň podpůrného opatření
- školské poradenské zařízení, které vydalo doporučení ke zpracování IVP
- kontaktní pracovník ŠPZ

- ředitelka MŠ, učitelka, asistent pedagoga, speciální pedagog
- rozhodnutí o povolení vzdělávání ze dne
- organizace vzdělávání
- metody výuky
- očekávané výstupy a vzdělávací nabídka
- časový harmonogram práce s dítětem
- speciálně pedagogická a odborná péče
- spolupráce s rodiči

KROK 2:

Každý student obdrží pracovní list, který samostatně zpracuje.

OKRUHY VZDĚLÁVÁNÍ A SOUVISEJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ OBLASTI	
Doporučení ŠPZ vždy obsahuje pouze oblasti, ve kterých má být dítě vzděláváno. Je tedy nutno se zorientovat a synchronizovat s RVP PV. Přiřadte k okruhům vzdělávání stanoveným ŠPZ vzdělávací oblast z RVP PV.	
hrubá motorika	Příklad: RVP PV – dítě a jeho tělo
jemná motorika a grafomotorika	
rozumové schopnosti	
komunikační schopnosti	
sebeobsluha	

IVP bude zpracován pro dítě ve věku 6ti let, které je opožděno ve výše uvedených oblastech.

KROK 3:

Každý student obdrží pracovní list a samostatně zpracuje zadaný úkol:

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY A VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA pracovní list pro samostatnou práci							
<p>Dle uvedeného schématu zpracujte popis pěti očekávaných výstupů a k tomu přiřadte vzdělávací nabídku v každém okruhu stanoveném ŠPZ:</p> <p><u>Hrubá motorika (dítě a jeho tělo):</u></p> <table><tr><td>Očekávaný výstup (OV):</td><td>vzdělávací nabídka (VN):</td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td>Zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci</td><td>chůze mezi překážkami</td></tr></table>		Očekávaný výstup (OV):	vzdělávací nabídka (VN):			Zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci	chůze mezi překážkami
Očekávaný výstup (OV):	vzdělávací nabídka (VN):						
							
Zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci	chůze mezi překážkami						
hrubá motorika	Příklad: RVP PV – dítě a jeho tělo OV: Zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci VN: chůze mezi překážkami						
jemná motorika a grafomotorika							
rozumové schopnosti							
komunikační schopnosti							
sebeobsluha							

Následuje diskuse nad návrhy studentů.

KROK 4:

Na základě seznámení studentů se strukturou IVP doplní zpracované materiály do přílohy ke kapitole 3.

Metodické poznámky:

Ad 2)

Možné odpovědi studentů:

Hrubá motorika	Příklad: RVP PV – dítě a jeho tělo
jemná motorika a grafomotorika	RV PV – dítě a jeho tělo)
rozumové schopnosti	RVP PV – dítě a jeho psychika
komunikační schopnosti	RVP PV – dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý
sebeobsluha	RVP PV – dítě a jeho tělo

Ad 3)

Možná řešení zpracovaná studenty:

Hrubá motorika	Příklad: RVP PV – dítě a jeho tělo OV: Zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci VN: chůze mezi překážkami OV: ožívat různé náčiní VN: jednoduché úkony s náčiním (koulení míče, házení)
jemná motorika a grafomotorika	RVP PV – dítě a jeho tělo OV: zvládat jemnou motoriku ruky VN: navlékat korálky, manipulace s papírem, krčení, trhání, lepení, stříhání papíru Grafomotorické listy, kresba postavy – doplnit chybějící části

rozumové schopnosti	RVP PV – dítě a jeho psychika OV: třídit soubory podle určitého pravidla VN: třídit obrázky podle barvy, tvaru OV: chápat základní číselné pojmy VN: manipulace s předměty a hrací kostkou OV: využívat smysly, procvičovat zrakovou paměť VN: hra Pexeso OV: řešit zadané úkoly VN: skládat tvary do řady podle vzoru Skládat celek dle předlohy – rozstříhané obrázky
komunikační schopnosti	RVP PV – dítě a jeho psychika OV: Ovládat dech, správně vyslovovat VN: dechová a artikulační cvičení OV: učit se nová slova, rozšiřovat slovní zásobu VN: Práce s obrázky, s knihou OV: učit se z paměti krátké texty VN: jednoduché říkanky dle obrázků, popřípadě s pohybem
sebeobsluha	RVP PV – dítě a jeho tělo OV: zvládat sebeobsluhu a pracovní úkony VN: činnosti v oblasti oblékání, hygieny, stolování a úklidu hraček

Ad 4)

Zpracování IVP dle vložené šablony, doplnění metod vhodných pro individualizaci.

Metody vzdělávání vhodné pro práci s dítětem s podpůrnými opatřeními

Dle Skalkové (2007): slovní, názorně demonstrační, metody praktické, metoda samostatné práce.

Příloha ke kapitole 3

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN

Pro dítě se speciálními vzdělávacími potřebami

Školní rok

Jméno a příjmení	
Datum narození	
Bydliště	
Škola	
Učební dokumenty, z kterých IVP vychází	
Stupeň podpůrného opatření	
ŠPZ, které vydalo doporučení pro IVP	
Kontaktní pracovník ŠPZ	
Ředitelka MŠO	
Učitelka	
Asistent pedagoga	
Speciální pedagog	

Rozhodnutí o povolení vzdělávání dítěte podle IVP ze dne:	
Organizace vzdělávání:	

Metody výuky
Očekávané výstupy a vzdělávací nabídka Hrubá motorika Jemná motorika a grafomotorika Komunikační schopnosti Rozumové schopnosti
Pomůcky Doplňte ty, které jsou z integračních peněz a ty, které jsou vyráběné či kupované konkrétně pro dítě.
Časový harmonogram práce s dítětem
Speciálně pedagogická a další odborná péče
Spolupráce se zákonnými zástupci

Vypracováno dne:

Vypracoval:

Spolupracující pedagogové:

Podpisy pracovníků, kteří se podílejí na práci s dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Ředitelka mateřské školy:

Učitelka

Asistent pedagoga.....

Speciální pedagog

„Souhlasím s předáním nezbytných informací krajskému úřadu za účelem rozhodnutí o přidělení finančního příspěvku na vzdělávání mého dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami.“

Zákonní zástupci dítěte

.....

Razítko Mateřské školy

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ZÁVĚR

Závěrem lze říci, že individualizace v předškolním vzdělávání je nesmírně důležitá. Základní kurikulární dokument RVP PV vyzdvihuje přizpůsobení předškolního vzdělávání individuálním potřebám a možnostem jednotlivých dětí, včetně těch speciálních. Vzhledem k uvedenému pojetí předškolního vzdělávání lze vzdělávat děti ve věkově homogenních i heterogenních třídách.

Pro předškolní vzdělávání s respektováním individuálních potřeb a možností dětí je ovšem potřebné, aby studenti získali kompetenci diagnostickou a intervenční, která napomáhá při identifikaci, diagnostice a hodnocení dětí s individuálními potřebami a možnostmi a studiem směřovali i k získání ostatních kompetencí.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Gardošová, J., & Dujková, L. (2003). *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. Portál.
- [2] Hartl, P., & Hartlová, H. (2000). *Psychologický slovník*. Portál.
- [3] Kargerová, J., Maňourová, Z., & Vychodil, D. (2013). *Individualizace ve výuce*. Step by Step ČR.
- [4] Kratochvílová, J. (2014). *Jak vést portfolio s dětmi v mateřské škole?*.
- [5] Krejčová, V., Kargerová, J., & Syslová, Z. (2015). *Individualizace v mateřské škole*. Portál.
- [6] Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Grada.
- [7] Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (2021). Dostupné z <https://www.msmt.cz/file/56051/>
- [8] Skalková, J. (2007). *Obecná didaktika*. Grada.
- [9] Svobodová, E., & Vítečková, M. (2017). *Osobnost předškolního pedagoga: sebereflexe, sociální kompetence a jejich rozvíjení*. Portál.
- [10] Syslová, Z., Kratochvílová, J., & Fikarová, T. (2018). *Pedagogická diagnostika v MŠ*. Praha: Portál.
- [11] Zycháčková, M. (2021). *Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání Mateřské školy Otrokovice*. Mateřská škola Otrokovice.

Název projektu: Fakultní učitel jako facilitátor kvalitní přípravy budoucích učitelů mateřských škol a 1. stupně ZŠ

Název anglicky: The Faculty Staff as Facilitators of Quality Training for Future Pre-school and Primary School Teachers

Reg. číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015923

Doba řešení: 1. 1. 2020 – 31. 12. 2022 (36 měsíců)

Příjemce dotace: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Součást: Fakulta humanitních studií

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

